

„λ”
(„LAMBDA”)

VIHKO

Sisältö

- M. Sembat.* „Saatte kuninkaan etc.” [1—17]
Schulze-Gaevernitz. ”Brittiläinen imperialismi” [18—34]

SEMBAT. „SAATTE KUNINKAAN,
ELLETTÉ TURVAA RAUHAA”

- 1) *Marcel Sembat.* „Saatte kuninkaan, ellette turvaa rauhaa”⁴¹.
Pariisi 1913 (*Eug. Figuière*). 5. painos ((278 sivua)).
(Ilmestyi painosta heinäkuun 20 pnä 1913.)

„Entä jos huomaisimme esimerkiksi, että meidät on vedetty useihin liittoihin, jotka aseistautumiskilvan tietä johtavat suoraa päätä sotaan, ja että nämä monet liitot olisi kuitenkin rakennettu samoille perusteille, jotka riittävät takaamaan rauhan?” (s. XI).

„Ettekö tiedä, että nykyaikainen sota muuttuu päivä päivältä yhä enemmän teollisuusyrityksen kaltaiseksi? Että liikekannallepano on valtava teollisuusoperaatio? Ja että se vaatii teknillisiä tietoja ja kykyjä kuten jokainen muukin teollisuusoperaatio?” (s. 13).

- 2) „Niin! Sopii ajatella tasavaltaa, joka olisi vähemmän irrallaan elämästä ja toiminnasta. Se on sitäkin tarpeellisempaa, koska nykyinen tasavalta ei ole ainoastaan kykenemätön käymään sotaa, kuten olen jo yrittänyt todistaa edellisillä sivuilla, vaan myös yhtä kykenemätön turvaamaan rauhan” (s. 25).

„Älkää sanoko minulle, ettei se ole tarpeellista, ettette tahdo suorittaa valtauksia, että pyritte vain puolustamaan itseänne: se on pelkkää lörpötystä” (s. 28).

„Agadirin kriisin jälkeen ehdotin kerran edustajakamari-
rissa, että yritettäisiin muodostaa uusi elin” (s. 31).

„Ehdotuksen sisältönä oli, että perustettaisiin ulkopoliiti-
kan johtamista varten neuvosto, johon kuuluisivat kaikki
entiset ulkoministerit” (s. 31).

„Ettäkö olisi koottava yhteen kaikki entiset ulkoministe-
rit? Mutta hyvä ystävä, hehän alkaisivat miettiä vain sitä,
millä tavalla saisivat kampaniksi seuraajansa! Johan
nyt — oletteko tullut jostain muusta maailmasta?” (s. 33).

„*Nykyisen Ranskan rahatalouden his-
toria*, jos se kirjoitettaisiin avomielisesti, olisi val-
latun kaupungin ryöväystä muistuttavien monien eri
rosvotekojen historiaa! NB

Se on ovelien rahamiesten harjoittaman tyhmän
kansan ryöväämisen historiaa. Katsotaanpa, miten
käy, kun Ranskan valtio joutuu tekemisiin ulkomai-
den hallitusten eikä omien kansalaistensa kanssa” NB
(s. 41). (3

„Saadakse sen * vakuuttumaan, hra Delcassé tarjosi
sille aikamoisen palasen Marokkoa luvaten samalla meidän
taholtamme ystävän apua ja aseellista ja rahallista tukea.
Vastapalvelusten perusteella tietenkin! Kaksisataa tuhatta
hyvää espanjalaista sotamiestä korvaa ihmeen hyvin aseel-
listen voimiemme vähyyden” (s. 49).

„Montako kuukautta annoimme mennä, ennen kuin tun-
nustimme Portugalin tasavallan?

Nyt tätä kirjoittaessani emme ole vielääkään tunnustaneet
Kiinan tasavaltaa: Yhdysvallat kohtelevat sitä jo kuin tär-
keää arvohenkilöä! Me sitä vastoin jätimme sen finanssi-
miestemme uhriksi!

Kun Norja empi, teimmekö edes elettä, sanoimmeko
sanaakaan? Ja sitä se kuitenkin odotti!” (s. 65).

„Ellemme olisi kahdenkymmenen vuoden aikana varta
vasten hillinneet ja masentaneet Espanjan vallankumouk-
sellisia, niin Portugali ei olisi ainoa tasavalta! Meidän ei
tarvitsisi ostaa Ranskan ja Espanjan liittoa antamalla
maksuksi palasia Marokosta! Meidän ei tarvitsisi keskus-
tella kolmen vuoden asepalvelua koskevan lain ennallista-
misesta” (s. 68). (4

* Espanjan. Toim.

„Ystäväni Jaurès on sanonut minulle muuten monta kertaa: 'Te liioittelette vaaran suuruutta. Ei pidä luulla, että sota puhkeaa ehdottomasti. Jokainen kuluva vuosi lujittaa rauhaa ja pienentää sodan mahdollisuutta. Eiköhän päinvastoin selkkauksen ennustelu suurena tuota mahdollisuutta?'

Olisin onnellinen voidessani olla yhtä varma ja vakuuttua siitä, että onnistumme yhteisvoimin torjumaan vielä pitkäksi aikaa vaaran. Mutta olenkin kirjoittanut tämän kirjan nimenomaan siksi, että pelkään juuri päinvastaista, nimenomaan siksi, että mietittyäni tätä asiaa vuosien mitaan olen yhä enemmän ja varmemmin päätynyt päinvastaiseen ajatukseen” (ss. 76—77).

5) „Ja edelleen, kuinka voitte toivoo saksalaisten ottavan vakavalta kannalta rauhantahdon vakuuttelumme, kun ilmetyimmät revanshin kannattajat julistautuvat rauhan kannattajiksi?

He tekevät sen perusteella johtopäätöksen, että Ranska pyrkii revanshiin ja että vain järkisyyt estävät meitä sanomasta sitä ääneen. He tuntevat, että me olemme varuillamme, että olemme valmiit käyttämään hyväksemme jokaista tilaisuutta, joka lupaa meille voiton. Kysyn kaikilta rehellisiltä ranskalaisilta, ovatko he kovinkin väärässä? Uskallatteko vakuuttaa sisimmässänne, että he ovat väärässä? Jos todellakin tarjoutuisi sellainen ilmeinen, poikkeuksellinen tilaisuus, että Saksa joutuisi heikentyneenä alttiiksi iskuillemme ja voittomme tuntuisi varmalta, niin tokkopa epäröisimme hyökätä sen kimppuun? Kuka meistä voi ottaa vastuulleen sen, että rauhantahdo voittaa ja ettei sotaintoisen isänmaallisuuden raivoisa aalto murskaa kaikkea vastustusta?” (s. 88).

NB ||| „Mutta puolustusotahan ei ole sen vähemmässä määrässä sotaa kuin hyökkäyssotakaan, ja puolustusaikomus voi johtaa hyökkäykseen” (s. 91).

6) „Sitä on kannatettava sydämen pohjasta! Sosialistit nauravat mielellään pasifistisille yrityksille! Ne ovat heistä jonkinlaista internationalistista filantropiaa, *joka sinänsä on itsepetosta,*

NB ||| *ellei pyrkimystä* pettää toisia, ja estää näkemästä sodan taloudellista syyperäisyyttä, aivan niin kuin yksilöllinen hyväntekeväisyys ei piittaa

ehdoista, jotka automaattisesti synnyttävät köyhyyttä.

Mutta sosialistit eivät ole kuitenkaan oikeassa nauraessaan! Nauraminen ei ole estänyt sosialistiedustajien enemmistöä kirjoittautumasta 'Arbitraashiryhmään' ja kannattamasta sen kaikkia manifestaatioita" (s. 93).

„Léon Bourgeois on yltänyt katsomuksissaan Kansojen liittoon ja Euroopan Yhdysvaltoihin saakka. Ohoh! Olemme joutuneet Internationalen välittömään läheisyyteen!" (s. 95).

„...Koko proletariaatti!.. mielummin kapina kuin sota... myrkyttäjä-lehdistö... kapitalistien salahankkeet... Creusot... tykkitehtailijat... kapitalistien voimien vastapainoksi asetamme työväenkapinan..." (s. 106).

„Pariisin kansa lähettää veljellisen tervehdyksensä Saksan kansalle ja ilmoittaa olevansa valmis kaikkiin keinoin ja tarpeen vaatiessa yleislakon ja kapinan tietä vastustamaan sodanlietsojien rikollisia hankkeita..." (ss. 106—107).

„Sisimmässäni luulen, että siinä on tiettyä levottomuuden tunnetta: ihmisten levottomuutta, jotka eivät tunnusta itse itselleenkään kaikkea, mitä ajattelevat" (s. 108).

„He saavat sen nähdä, kunhan sota vain alkaa! Esikaupungeissa tulee *sittenkin* * tapahtumaan jotain!"

Sittenkin? Niin, se merkitsee, että olemme huutaneet hyvin äänekkäästi herättääksemme pelkoa, mutta emme ole lainkaan varmoja siitä, että vallassamme olisivat kaikki ne ukkoset, joiden jyrinää matkimme.

Yleislakkoko? Ammattiliitot ovat kylläkin sanoneet kannattavansa sitä! Ne tulevat toimimaan! Kapinako? Barrikadejako? Kyllä! Esikaupungit alkavat liikehtiä varsinkin jos kansa katsoo, että olemme hyökkääjiä, alkuunpanijoita.

Mutta jos meille annetaan haaste? Jos Vilhelm hyökkää muitta mutkitta kimppuumme? (8)

'Siltä varalta ovat olemassa saksalaiset sosialistit!' Tämä lause on tarkoitettu vastustajille ja epäilijöille samoin kuin skeptikolle, joka elää jokaisessa meissä: tämä lause lausutaan jyrkän- ja päättävänsävyisesti. Mutta siten sisäinen ääni alkaa kuiskuttaa: 'Mitä jos saksalaisilla sosialisteilla on niin kuin meilläkin enemmän vain hyviä aikomuksia kuin reaalisia voimia?.. Onhan näet

* Kursivointi Sembat'n. Toim

shovinistinen lehdistö rajan kummallakin puolen helkkarin ovela, kun on sotkettava kortit!” (ss. 108—109).

„Aletaan julkaista julistuksia, artikkeleja, uusia paperilappuja! Niitä alkavat kirjoitella henkilöt, joilla ei ole rohkeutta sanoa kaikkea, ja niitä alkavat lukea ihmiset, joilla ei ole rohkeutta tunnustaa itselleen kaikkea!” (s. 110).

„Sotaministeriöhän laatii vain meitä vastaan mustia listoja. Olemmehan niitä, jotka uhkaavat sodan puhkeamistapauksessa turvautua voimakeinoinhin hallitusta vastaan” (s. 112).

9) „Jos huomaamme, että meille on annettu haaste, silloin alkavat yleiset levottomuudet, syntyy valtava virta, joka tulvii vastustamattomasti yli äyräidensä ja huuhtoo tieltään pois kaiken niin kuin tapahtui Italiassa!” (s. 114).

„Mieluummin kapinal..

Hyvä on!.. Näettekö paikan, tilanteen, kadun, toverien kasvoniilmeen, lehden numeron?” (s. 115).

„Pelkäänpä, ettemme pysty tekemään mitään kun sota puhkeaa” (s. 117).

„Siinä se suuri palvelus, minkä kuuluisa ystävämme Edouard Vaillant on niin monta kertaa tehnyt Ranskalle, kun hän on heittänyt kaikkina traagillisina hetkinä vallanpitäjille kuulun haasteensa: *'Mieluummin kapina kuin sota!'* * ”

Esivalta on ymmärtänyt: *'Meidän täytyy olla varovaisempia! Älkäämme antautuko ajattelemattomasti sodanriskiin! Älkäämme antautuko kevytmielisesti tappionriskiin! Se saattaisi muodostua uudeksi Syyskuun neljänneksi päiväksi!'* ” (s. 119).

„Ihailtavia olivat Baselissa päivät, jolloin mäelle johtavia katuja pitkin Internationalen kulkueet virtasivat vanhalle kirkolle!” (ss. 120—121).

10) „Kuinkahan moni näistä kolmestasadasta tuhannesta Treptowin internationalistista suostuisi jättämään Saksan turvattomana shovinistien iskujen alle?

Ei yksikään! bravo! tervehdin heitä sen johdosta! Meidän emme suostuisi luovuttamaan Ranskaa pangermanisteille!” (s. 122).

* Kursivointi Sembat'n. Toim.

„Siis me nousemme joka maassa vastustamaan hallituksia estääksemme ne alkamasta sotaa ja asetamme kaikkia eri isänmaita korkeammalle Internationalen” (s. 122).

„Tästä seuraa, että Euroopan rauhan säilyttämisessä ja turvaamisessa tänään kaikissa oloissa ja kaikilta vaaroilta meihin ei pidä luottaa enempää kuin pasifisteihin*.

Murehdittava totuusko? Kenelle te puhutte näin? Mutta silti se on totuus, jonka sanominen on hyödyksi” (s. 123).

„Ymmärtäkää toki, että kun huudetaan: 'Alas sota!', 'Sota sodalle!' tietämättä etukäteen, millä käytännöllisillä toimenpiteillä voitaisiin ehkäistä jokin tietty selkkaus, niin se on loitsimista, noitumista, magiaa” (s. 124).

„Magia — se on tyydyttämätöntä halua, joka antaa tuntea itsensä ja toivoo tulevansa mimiikan avulla pikemmin tyydytetyksi!” (s. 125).

„Kuten jo sanoin, kapinan mahdollisuus on tehokas painostuskeino ja hyvä uhkaus. Mutta entä jos uhkauksien aika on mennyt jo ohi? Entä jos sota on jo julistettu? (s. 126).

Mitä on tehtävä? Onko julistettava kommuuni joka kaupungissa, kohotettava punainen lippu ja kapinaan noustua mieluummin tuhouduttava kuin annettava periksi jonkin maan sotaväelle? Ja pitääkö meidän, tieteellisen sosialismin kannattajien, ruokkia itseämme tällä järjettömyydellä? Nykyaikainen sotahan on suurteollinen yritys. Onhan kaupunki, joka nousee kapinaan vihollisarmeijaa vastaan ilman tykistöä ja ammuksia, aivan kuin suurtehdasta vastaan kapinoiva käsityöläinen. Nykyaikainen armeija nielaisee kapinoivat kaupungit toisensa jälkeen kuin marjat. Kahdennenkymmenennen vuosisadan sodassa se tehdään viikossa! Ammusten hirmumyrskyn ja patterien tulikeskitysten avulla! Ja mistä pirusta kaupunkimme saisivat aikaa yhdistymiseen ja yhteisen puolustuksen järjestämiseen, t.s. ellen erehdy, palatakseen jälleen kansallisarmeijaan, joka kykenee kestävänsä iskun?

...Mutta sankarillinen uhrautuminen on kaunis hetkellinen innonpuuska eikä puolueohjelma! Se ei ole taktiikkaa! Se ei ole myöskään vakavaa sodankäyntiä eikä strategiaa!” (s. 127).

* Kursivointi Sembat'n. Toim.

(11

(12

„Pelkkää lapsellisuutta on huutaa yleensä: 'Alas sota!' ja puida nyrkkiä taivaalle kuvitellen, että sillä lailla voidaan välttyä sodalta! Sodalta pelastautumiseen ei riitä sen pelkääminen eikä sen väistämiseen sen kiroaminen” (ss. 128—129).

„Mikään sopimus ei velvoita meitä siihen. Me teemme sen vapaasta tahdostamme; me riistämme vapaasta tahdostamme joka vuosi Ranskan teollisuudelta sen elinmehun tukemalla säästöillämme vierästä teollisuutta. Kaikki tietävät tämän ja kaikki sen hyväksyvät” (s. 199).

13) „Ette ajattele sitä, että he vaativat saksalaisten arvopaperien pääsyä Pariisiin pörssiin!” hän sanoi.

Ei, tiedän sen vallan hyvin, ja herra de Waleffe on aivan oikeassa! Tietysti saksalaiset vaativat varmasti sitä” (s. 202).

„Ranskan ja Saksan sopimuksesta pitäisi ainoana tuloksena olla Ranskalle Euroopan rauhan lopullinen vakauttaminen ja edellytysten turvaaminen Ranskan tulevalle vapaalle kehitykselle ja oikeudenmukaiselle vaikutukselle konsolidoituneessa Länsi-Euroopassa” (s. 213).

„Yhdistyminen niiden kanssa” ((kenen?)) „saksalaisten murskaamiseksi tai viimeksi mainittujen saattamiseksi niiden ikeeseen, jolta mekään emme välttyisi kauaksi aikaa, olisi Ranskan esittämistä koko maailmalle sellaiseksi, joka toimii liitossa raakalaisuuden kanssa sivistystä vastaan” (s. 218).

„Olemme kuulleet kyllin paljon puhuttavan aseistuksen rajoittamisesta! 'edistyksellisestä ja samanaikaisesta' aseistariisuutumisesta!

Nämä ovat kirjaimellisesti samoja ehdotuksia, joita vanha ystäväni Dejeante esitti hyväntahtoisena kelpo miehenä noin viisitoista, kaksikymmentä vuotta sitten!” (s. 225).

14) „Mitä minuun tulee, niin en salaa, että minusta Ranskan ja Saksan lähentyminen tuntuu hyvin suurimerkityksiseltä historialliselta tapahtumalta, jonka seuraukset olisivat mitä tuntuvimmat ja joka olisi uuden aikakauden alkuna koko maailmassa. Toisaalta tämä lähentyminen on alkujaan positiivista, suppeaa ja rajoittunutta, ja sen on sanellut meille vain halu välttää läheistä sotaa. Toisaalta tulevaisuuden kannalta katsoen minusta tuntuu, että se muodostuu tulevien Euroopan Yhdysvaltojen alkioksi” (s. 230).

„...se on oleva alkusoittona burgundien ja normannien hyökkäyksen kaltaiseen hyökkäykseen. Siitä tulee kansainvaellus” (s. 244).

„Asia on siten, että sotimisvaisto liittyy kiinteästi ja syvästi synnyinmaa-aatteeseen” (s. 246).

„'Alas sotal..' Oletteko huomanneet erään seikan? Sodanvastaisissa joukkokokouksissa ei huudeta koskaan: 'Eläköön rauha!' (17

Koskaan tai miltei koskaan!..

Tervehdittäväkö rauhaa? Olemme kokoontuneet tänne protestoimaan ja taistelemaan mätää vastaan, halpamaisuutta vastaan, vihaamaamme sotaa ja sitä valmistelevia lurjuksia vastaan.

'Mutta jos kerran vihaatte sotaa, teidän pitäisi varjella rauhaa!'

Tämä tuntuu aivan selvältä, ilmeiseltä, kumoamattomalta asialta, mutta kuitenkin, vastoin logiikkaa, jokin sanoo kansan sydämen syvyyksissä — ei, ja kansan sydän on oikeassa.

Ettäkö olisi vain huudettava: 'Eläköön rauha!' Eikä mitään muuta? Tyydyttääkö tämä rauha siis meitä? Ja olemmeko me tyytyväisiä? Emme koskaan! Jos tahdotte, huudamme: 'Eläköön sosiaalinen vallankumous!', mutta emme: 'Eläköön rauha!' Alas sota, se on sangen hyvä, sillä se on ymmärrettävää ja oikein. Niin, me vihaamme kaikkea sotaa, olkoon se millaista tahansa; mutta ei pidä paikkaansa, että pitäisimme arvossa mitä rauhaa tahansa. Työväki ei pidä arvossa porvarillista rauhaa, sellaista rauhaa, jonka vallitessa sitä kohdellaan ilman taistelua kuin voitettua. Se tajuaa hämärästi, että tervehtiessään sellaista rauhaa se vaikuttaisi siltä, kuin sen ainoana toivomuksena olisi tehdä loppu levottomuudesta, palata rutiiniin arkipäiväisyyteen ja pyörittää jälleen uneliaasti pyöräänsä.

Mutta asianlaita ei ole suinkaan niin!” (ss. 249—250).

„Aktivistimme tuntevat väkijoukon” (s. 251). (14

„Mutta sisimmässään he tuntevat, että innostus, jonka valtaan talonpoika on joutunut unelmoidessaan kunniasta, on niin polttava liekki, että yksi sellainen riemunpäivä on kalliimpi kuin koko tylsä elämä, ja että nuorella miehellä, joka ensi viikolla kaatuu Tchataldjan linnoitusten luona, tulee olemaan takanaan pitempi elämä kuin jos hän kuolisi 75 vuoden vanhana omalla pellollaan. (15

Hän ymmärtää tämän varsin hyvin, ja jos kohta hän suhtautuu halveksivasti tuohon sota-intoon, niin vain siksi, että hänelle ovat tunnettuja toisenlainen innostus ja toisenlainen sota, jotka ovat hänestä ylevämpiä ja joiden ylevyyden vuoksi hän suhtautuu surkutellen ja halveksuen tuohon vanhaan sotamiehen innostukseen, joka on hänelle tuttua jo entuudestaan ja jonka hän on kitkenyt pois" (ss. 252—253).

„Työmiehellä, jolla ei ole mitään rauhanaikana, ei ole mitään menetettävää myöskään sota-aikana. Hän asettaa alttiiksi vaaralle vain oman nahkansa, mutta saa sen sijaan kiväärin. Tuolla kiväärillä hän voisi tehdä paljon. Hän haaveilee siitä. Ei, taloudellinen etu ei varmastikaan herätä työmiehellä vihaa sotaa kohtaan" (s. 255).

„Tiedätkö, että Saksa voittaa varmasti, jos syttyy uusi sota Ranskaa vastaan?

16) 'Lothringenin malmin, niinkö luulette?'

Ei, paljon enemmän! Pariisin muurien edustalta se nappaa Belgian ja Hollannin ja siinä kaikki. Ala- (inferior) Saksa... ja sen alusmaat, jotka ovat varsin huomattavia" (s. 257).

„Nykyisten isänmaiden rajat eivät ole meistä ikuisia eivätkä ylipääsemättömiä esteitä... Ja me näemme Ranskan taivaanrannalla nousemassa uuden auringon, Euroopan Yhdysvallat" (s. 268).

„Jos onnistumme järjestämään rauhan ja Euroopan, niin nähdäkseni Tasavalta, Synnyinmaa ja Internationale tulevat olemaan täydessä sopu- ja sovinnassa keskenään eikä meidän tarvitse korjata Tasavaltaa ullakolle" (s. 272).

LUETTELO SCHULZE-GAEVERNITZIN KIRJASTA
„BRITILLÄINEN IMPERIALISMI" OTETUISTA LAINAUKSISTA ⁴²

43 työväen huippukerros ja työväenjoukot versus kirkko	401 idealismi imperialismiin palveluksessa!
56 ylhäältä	402 Saksa ihmiskunnan eturinnassa.
73 siirtomaat (<i>laajeneet kaksinkertaisesti</i>)	412 (Jebb).
	415 (n:o 53)
75 (toinen Irlanti)	422 Holland

87 imperialismi 19. vuosi-	423	(n:o 104), idem n:o 111
sadan lopulla		Hobhouse, ibidem
		n:o 112 Marcks
104 Multatuli	426	n:o 116 ja 118
119 glasiisi ⁴³		n:o 133
122 koko kansan talous		n:o 136
159 punta 20. vuosisadalle		n:o 151
asti		n:o 155
174 Kanada		n:o 171
217 (samoin)		n:o 342
		n:o 365

SCHULZE-GAEVERNITZ. „BRITTIILAINEN IMPERIALISMI”

Tri G. von *Schulze-Gaevernitz*. „Brittiläinen imperialismi ja Englannin vapaakauppa 20. vuosisadan alussa”. Leipzig 1906 (477 sivua). (18

Suuri kelmi, banaali, kantilainen, uskonnon kannattaja, shovinisti, koonnut joitakin sangen mielenkiintoisia asiatietoja Englannin imperialismista ja kirjoittanut sujuvasanaisen kirjan, jota ei ole ikävä lukea. Matkustellut Englannissa, koonnut paljon aineistoa ja tehnyt paljon havaintoja. Herrat englantilaiset, olette ryövänneet, antakaa meidänkin ryövätä „siunaten” ryöväyksen Kantin, jumalapahasen, isänmaallisuuden, tieteen avulla = siinä tämän „oppineen miehen” kannan olemus!!
(Paljon myös turhaa lörpöttelyä).

Johdannossa kerrotaan siitä, mitkä ovat „Britannian maailman mahdin perustuksia” — taistelu Hollantia, Ranskaa vastaan... puritaanisuuden, uskonnollisuuden ((kaksin verroin)), sukupuolikurin etc. etc. suuri merkitys.

NB
 (työväen huippu-kerrokset ja uskonto) Englannissa „lahkokunnat nojaavat keski-
 luokkiin ja osaksi työväen huippukerrok-
 siin, kun taas työväen laajat keskikerrok-
 set ovat varsin vähän alltiita uskonnolli-
 sille vaikutuksille, varsinkin suurkaupun-
 geissa”.

tasavalta ja imperia-
 lismi!!!! s. 56: Tasavalta ja Cromwell antoivat
 hirmusysäyksen Englannin imperialismille
 ja varsinkin laivaston rakentamiselle:
 Kaarlen aikana rakennettiin vuodessa kor-
 keintaan 2 „linjalaivaa”, tasavallan aika-
 na — jopa 22 (1654).

Manchesterin koulukunnan ja kauppa-
 vapauden kukoistuskausi oli erikoisen
 kuumeista ulkopolitiikan edistysaikaa:
 1840—42 oopiumisota; laivastomenot
 (s. 73):
 1837 — 3 shillingiä 3 pennyä asukasta kohti.
 1890—10 ” ” ” ”

„siirtomaat
 laajenivat
 kaksinker-
 taisiksi” Vuosina 1866—1900 siirtomaat laaje-
 nivat kaksinkertaisiksi (ibidem).

19)

NB „Jo sir Robert Peel sanoi: 'Jokaisesta
 siirtomaastamme saamme toisen Irlan-
 nin'...” (75).

„Juuri 19. vuosisadan lopulla Brittiläinen imperiumi
 osoitti ehtymätöntä ruokahalua: nielaistiin Burma, Belu-
 tshistan, Egypti, Sudan, Uganda, Rhodesia, Etelä-Afrikan
 tasavallat”... (87)...

katsottava!! Mainitaan m.m. *Multatuli*, miten tämä
 kuvaa eurooppalaisten siirtomaahallin-
 taa (104).

„...,aasialaisvaltiot, joita lordi Curzon on sanonut
 'Intian linnoituksen glasiiseiksi': Persia, Afganistan,
 Tiibet ja Siam” (119).

„Englanti muuttuu vähitellen teollisuus-
 valtiosta *krediittorivaltioksi*.
 Huolimatta teollisuustuotannon ja teollisen
 viennin absoluuttisesta lisääntymisestä,
 kasvaa koroista ja voitto-osingoista, emis-

sioista, välityksestä ja keinottelusta saatavien tulojen suhteellinen merkitys koko kansantaloudessa. Mielestäni juuri tämä seikka on imperialistisen nousun taloudellinen perusta.

NB ||| Krediittori on lujemmissa suhteissa vel-
||| lalliseen kuin myyjä ostajaan” * (122). |||

„Hän (Peel) kohotti siten” (varmistamalla kultakannan, lujittamalla sitä) |||
„punnan maailmanrahan tasolle — asemaan, jonka punta otti monopolikseen aina 19. vuosisadan loppuun saakka” ||| (159).

„Näitä väitteitä” (joilla puolletaan siirtomaiden ja Englannin tulliliittoa) „perustellaan viittaamalla vahinkoon, jota imperialistinen tullipolitiikka aiheuttaa Kanadaan suuntautuvalle Saksan vientikau-
palle. Kanada on muka maailman ainoa maa, jonka osalta Saksan kauppaekspan-
sio on pysähtynyt viime aikoina kasvu-
saan, jota vastoin Britannian kaupankäynti on laajennut valtavasti ja siitä on ollut etua myös Länsi-Intian sokerintuottajille” ||| (s. 174).

oikein!!

NB:

„monopoli-
asema”

19. vuosisa-
dan loppuun
saakka

(20

	Britannian vienti Kanadaan (mlj. puntaa)	Saksan vienti Kanadaan (mlj. puntaa)	Saksan sokerinvienti Kanadaan (mlj. markkaa)
1898 — —	5.8	1.2	—
1899	7.0	1.2	—
1900	7.6	1.0	4.3
1901	7.8	1.3	6.2
1902	10.3	1.9	9.2
1903	11.1	1.8	2.4
1904	10.6	1.2	0

palattava!!

(NB)

* Ks. V. I. Lenin, Teokset, 22. osa, ss. 268—269. Toim.

(s. 217) Yhdistyneen kuningaskunnan vienti milj. punnissa:

	1866	1872	1882	1902
Brittiläisiin alusmaithin.....	53.7	60.6	84.8	109.0
Eurooppaan.....	63.8	108.0	85.3	96.5
Ei-brittiläiseen Aasiaan, Afrikkaan ja Etelä-Amerikkaan.....	42.9	47.0	40.3	54.1
Yhdysvaltoihin.....	28.5	40.7	31.0	23.8

NB || „Voidaan siis täydellä syyllä myöntää, että imperia-

NB || listit antavat suuren merkityksen siirtomaan menek-

NB || kimarkkinoille. Mutta rahauudistusten kannattajia

NB || vastaan on kuitenkin todettava, että herruutensa

NB || ylläpitämiseen näillä siirtomaanmarkkinoilla Eng-

NB || lanti ei ole tähän asti kaivannut suosintatulleja. Par-

NB || haassa tapauksessa Englanti voi toivoa voivansa

NB || rajoittaa tulevaisuudessa sellaisilla suosintatulleilla

NB || vähitellen tunkeutuvaa ulkomaista kilpailua.”

21) ...Imperialistisia mielialoja voimistaa m.m. se seikka, että „muutamat niistä” (vieraista) „protektionistisista valtioista ottavat haltuunsa yhä laajempia raaka-ainealueita ja monopolisoivat ne omaa, korkeilla tullimaksuilla suojattua teollisuuttaan ja merenkulkua varten...

NB || ...Erikoisen kursailematonta on ollut tässä suhteessa Yhdysvaltojen käyttäytyminen. Länsi-Intian ja Yhdysvaltojen välinen merenkulku tapahtui aikaisemmin yksinomaan Britannian lipun alla. Sitten kun Puerto Rico otettiin Yhdysvaltojen tulliliittoon ja Amerikan kabotaashilavasto pääsi voiton puolelle, brittiläinen rahtilivaliikenne syrjäytettiin yhdellä iskulla. V. 1900 97% vallatun saaren ulkomaankaupasta käytiin amerikkalaisten alusten välityksellä” (229).

hyvä esimerkki!!

numerot NB || „Saksa on tähänastisella tullitariffillaan perinyt Englannin Sinisen kirjan tietojen mukaan noin 25% tärkeimpien englantilaisten vientitarviden arvosta, Ranska taas 34%, Yhdysvallat 73%, Venäjä 131%” (230).

„Samalla kun Britannian kansantulo kasvoi vuosina 1865—1898 noin *kaksinkertaiseksi*, 'ulkomaiset tulot' ovat Giffenin mukaan kasvaneet samassa ajassa *yhdeksänkertaisiksi*"* (s. 246). NB (erittäin tärkeää) 2- ja 9-kertaisiksi

Seuraavat sitaatit Robert *Giffeniltä*. „Taloustieteellisiä tutkielmia ja kirjoitelmia”, 1904, II osa, s. 412 [ja „Fabian Tract” n:o 7].

Tulot ulkomaisista pääomansijoituksista 1898 90 milj. punnasta (Giffen)

ja aina 118 milj. puntaan. Vähintään 100 milj. puntaa.

(s. 251): asukasluku tulot (arvio), t.s. asukasta kohti

NB	1861 — 28.9 milj.	...311.8 milj. p.	= 10.7 puntaa	NB
	1901 — 41.4	...866.9	= 20.9 puntaa	

Brittiläisten tuotteiden vienti
(lukuun ottamatta aluksia)
1000 puntaa:

(22)

	(A)	(B)	(C)	
	Suosintatulleilla suojattuihin maihin	Puolueettomille markkinoille	Brittiläisiin alusmaihin	Kaikkiaan
1870	94 521	53 252	51 814	199 587
1880	97 743	50 063	75 254	223 060
1890	107 640	68 520	87 371	263 531
1900	115 147	73 910	93 547	282 604
1902	100 753	69 095	107 704	277 552

(A) = Eurooppa ja Yhdysvallat. (B) = Etelä-Amerikka, Aasia ja Afrikka = „ulkoeurooppalaiset raaka-ainealueet”. (C) = Englannin siirtomaat.

„Ammatillisesti järjestynyt työväki” ((palattava))
(Englannin) „on lähtenyt kauan sitten käy-
tännöllisen politiikan tielle. Vaalioikeuden
laajeneminen on tehnyt sen demokratisoi-
dun valtiojärjestelmän herraksi — varsinkin
((asiaan))
((uudelleen))

* Ks. V. I. Lenin, Teokset, 22. osa, s. 272. Toim.

NB ||| kun vaalioikeus on yhä vielä kyllin
hyvin ||| *rajoitettu sulkeakseen pois varsinaisesti*
tärkeää!! ||| *proletaarisen alemman kerroksen*" *
              ||| (298).

„Työmiehen tuollainen vaikutusvaltainen asema ei ole vaarallista Englannille, sillä puolen vuosisadan ammatillinen ja poliittinen koulutus on opettanut työmiehen samaistamaan omat ja oman teollisuutensa edut. Hän tosin asettuu palkkatasoa, työaikaa y.m.s. koskevissa kysymyksissä työnantajaansa vastaan, mutta muussa hän on työnantajan puolella kaikkialla, missä kajotaan sellaisenaan hänen teollisuusalanensa etuihin. Taloudellisissa ajankysymyksissä työnantaja-yhdistykset ja työväenliitot esiintyvät usein yhdessä. Esimerkiksi Lancashiren ammattiyhdistykset vaativat bimetallismia niin kauan kunnes Intian rahakannaksi otettiin kulta; nykyään ne tukevat pyrkimyksiä, joiden tarkoituksena on juurruttaa puuvillanviljelyä Afrikassa” (299).

23)

NB

NB

Siteeraa *E. Bernstein*iä. „Brittiläiset työläiset ja tullipoliittinen imperialismi”, julkaistu „Archiv für Sozialwissenschaft und Sozialpolitikissa”. XIX nide, s. 134.

NB
(osuuskun-
nista)
NB

Nykyään (1903) työläiset vastustavat Chamberlainia (trade unionien kongressi v. 1903 458 ääntä 2 vastaan)... „Samalla tavalla on asennoitunut *osuustoimintakongressi*, joka käsittää *työväen koko huippukerroksen*” (s. 300).

Työväen aseman parantuminen on muka kiistatonta. Työttömyys ei ole muka yhtä kovaa: „Puhe on” (työttömyyskysymyksessä) „pääasiassa kysymyksestä, joka koskee Lontoota ja proletaarista alinta kerrosta, *josta poliittikot vähän välittävät*”** (s. 301) (tekijä lainaa otteen „Kauppaministeriön selostuksesta”, „Labour Gazette”, joulukuu 1905, s. 355. „Mar-raskuussa 1905 Lontoossa oli 24 077 työ-

NB NB

* Ks. V. I. Lenin. Teokset, 22. osa, s 273. Toim.

** Sama. Toim.

töntä, kun muualla Englannissa ja Walesissa heitä oli 12 354” (huom. n:o 400). |||

„Ottaen huomioon nämä tosiasiat Englannin työväestön ylimmät kerrokset eivät näe tätä nykyä mitään syytä muuttaa perinpohjin Englannin tullipolitiikkaa” ||

=NB

„Britannian kansantalouden keskuspaikkana, jona aikaisemmin oli Manchesterin pörssi, on nyt Lontoon arvopaperipörssi. Yleisesti myönnetään, että moninaisessa pörssimaailmassa on nykyään kuitenkin johtava paikka eksoottisten maiden arvopapereilla: siirtomaiden, Intian, Egyptin j.n.e. valtion ja kuntien lainaobligatioilla, Etelä-Amerikan, ennen muuta Argentiinan ja Japanin lainaobligatioilla, Amerikan ja Kanadan rautatie- ja kupariteollisuusosakkeilla, mutta ennen kaikkea Etelä-Afrikan ja Länsi-Australian kultakaivososakkeilla, Afrikan timanttikaivososakkeilla, Rhodesian arvopapereilla j.n.e. ...

„finanssi-
pääoma”

...Siten astuu etualalle ja tarttuu Britannian kansantalouden peräsimeen uudentyyppinen mies. Kotimaahansa juurtuneen, rakennusten ja koneiden raskauttaman teollisuudenharjoittajan tilalle astuu *finanssimies*, joka luo arvoja saadakseen ne jälleen mahdollisimman pian pois käsistään” (310).

NB

Kasvien kasvu on troopillisissa maissa verrattomasti voimakkaampaa. „Suuri tulevaisuus” on esimerkiksi *banaanilla* (siitä valmistetulla jauholla), jauhon valmistuksen tavaton helppous,—durralla, taatelilla, riisillä y.m. „Näitä ravintoaineita on käytännöllisesti katsoen rajattomasti, mikä kumoaa Malthusin vanhan käsityksen ravintoaineiden rajallisuudesta ja poistaa viljelysmaiden mahdollisen ehtymisvaaran” (315—6).

(24

imperialisti ||| (Eurooppalainen ei kelpaa siinä suhteessa, mutta neekeriä ei muka opeteta, ellei pakoteta.)

NB ||| „Siinä on uusimman ajan imperialismin kulttuurihistoriallinen oikeutus.

25)

NB
(perspektiivi)

NB
„Eurooppa”
-koroillaeläjä
(istuu neekerien niskassa)

Sen vaarallisuus on siinä, että poliitisten herruussuhteiden ollessa äärimmäisen kireät Eurooppa säilyttää ruumiillisen työn — aluksi maanviljelys- ja kaivostyön, mutta sitten karkeamman teollisuustyönkin — tummaihoisen ihmiskunnan harteille ja itse asettuu koroillaeläjäksi valmistaen mahdollisesti siten punaihoisten ja tummaihoisten rotujen taloudellista ja sitten poliittistakin emansipaatiota” * (317).

„Etelä-Amerikka, varsinkin *Argentiina* on siinä määrin finanssiriippuvaisuudessa Lontoosta, että sitä sopii nimittää *melkein pä Englannin kauppasiirtomaksi*” ** (318).

(Troopilliset ja subtroopilliset alueet ovat enimmäkseen Englannin käsissä.)

NB ||| „Pääoman ulkomaisten sijoitusten joukossa ovat ensi sijalla sellaiset, jotka lankeavat valtiollisesti riippuvaisiin maihin tai liittolaismaihin: Englanti myöntää lainoja Egyptille, Japanille, Kiinalle, Etelä-Amerikalle. Sen sotalaivasto näyttelee äärimmäisessä tapauksessa ulosottomiehen osaa. *Englannin valtiollinen voima varjelee sitä velallisten suuttumukselta*”...*** (320).

NB ||| „*Krediittorivaltiona* se (Englanti) nojaa yhä suuremmissa määrässä siirtomaa-alueisiin, poliittisesti enemmän taikka vähemmän riippuvaisuussuhteessa oleviin alueisiin, 'Uuteen maailmaan'” (tekijä lainaa tässä, huomautus n:o 422, vv. 1902/3 tuloja koskevia tietoja: siirtomaille myönnettyistä lainoista 21.4 milj. puntaa, ulkomaisista lainoista 7.56 milj. puntaa, siinä luvussa Eurooppa vain 1.48 milj. puntaa!!!).

NB ||| „*Krediittorivaltio* Englanti ei ole riippuvainen itse

* Ks. V. I. Lenin. Teokset, 22. osa, s. 272. Toim.

** Sama, s. 254. Toim.

*** Sama, s. 268. Toim.

teollisuusvaltio Englannin vapaakauppaintresseistä, vaan päinvastoin eräissä tapauksissa sen edut vaativat jouduttamaan siirtomaiden kehitystä rahuudistusten avulla. Tällainen on arvopaperipörssin ja imperialismin välinen, Ison-Britannian ulkopoliitiikan ja krediittorinintressien välinen sisäinen yhteys.

(26
NB

Krediittorivaltio työntyy vähitellen etualalle teollisuusvaltion vastakohdaksi. *Ison-Britannian krediittorintulot ovat* joka tapauksessa *jo monta kertaa suuremmat kuin koko ulkomaankaupasta saatu puhdas liikevoitto*. V. 1899 koko vaihdon ollessa tuonnin ja viennin osalta 800 milj. puntaa Giffen arvioi ulkomaankaupasta saadun puhtaan liikevoiton 18. milj. punnaksi, kun taas ulkomailta saadut lainojen korkomaksut tekivät varovaisenkin arvion mukaan jo 90—100 milj. puntaa. Lisäksi tämä viimeksi mainittu tulo edustaa sinänsä nopeasti kasvavaa suuretta, jota vastoin ulkomaankaupasta saatu tulo pienenee asukasta kohti laskettuna. Jos sitä paitsi otetaan huomioon, että sodat ja sotakorvaukset, annektoinnit ja ulkomaiset toimiluvat lisäävät kyseisen maan pörssien aktiivisuutta emissiotoiminnassa ja että rahamaailman johtomiehillä on käytettävissään suurin osa lehdistöstä voidakseen luoda imperialistisia mielialoja, niin ei voi olla mitään epäilyksiä imperialismin taloudellisten perusteiden suhteen” (321).

NB

((mutta tietysti muka paitsi taloutta aatteet, uskonto y.m. y.m.))

„Ilmeistä on varsinkin Lontoon pörssin tärkeimpien, vaikuttavimpien finanssietujen riippuvaisuus valtiollisesta imperialismista: eteläafrikkalaiset saivat kiinalaisten työn muodossa sellaisen voittosaaliin, jota he eivät olisi koskaan kyenneet saamaan enempää ukko Krügeriltä kuin uudistetulta volksraadiltakaan⁴⁴. Epämieluisinta heistä on sellainen vaikutusvaltainen vastustaja kuin John Burns, jonka mielestä kiinalaiset olisi lähetettävä kotiinsa ja Etelä-Afrikka muutettava valkoihoisten ammattiyhdistysten taimitarhaksi. Jo eteläafrikka-

(27

!!!

- laisten epäjumala Cecil Rhodes katsoi paremmaksi mustaihoisten järjestymättömän työnteon ja siirsi kuulemma valkoihoiset toimihenkilöt, joiden hän oli saanut tietää suhtautuvan myötämieleisesti ammattiyhdistyksiin, autiomaille maan sisäosiin, missä he saivat rankaisemattomasti julistaa oppiaan bushmannelle ja zuluille. Australialaismallisen valkoihoisten työväenliikkeen pelko on niitä siteitä, jotka sitovat Randin⁴⁵ vuoriteollisuusmagnaatit valtiollisen imperialismin vankkureihin" (322).
- !!! NB NB (myös huomautuksessa n:o 424 siteerataan suoraan seuraavanlainen lausuma: Etelä-Afrikan paikalliset „teollisuuden johtomiehet” pelkäävät Australian esimerkkiä...)
- NB („Ison-Britannian koroillaeläjien määrän voi laskea pyörein luvuin miljoonaksi" (323).

NB	Englannin ja Walesin asukasluku		Tärkeimpien teollisuusalojen työläisten lukumäärä		%
	1851	17 928 000	4 074 000	23	
1901	32 526 000	4 966 000	15		

= „tuotannossa työskentelevien työläisten lukumäärän prosentuaalinen pieneneminen asukasta kohti laskettuna" * ((s. 323))...

- 28) „Krediittorivaltio on jo lyönyt näkyvän leimansa Ison-Britannian eri osiin. Jos kohta kysymys: kauppavapausko vai rahauudistus onkin tietyltä kannalta katsoen teollisuusvaltion ja krediittorivaltion välistä taistelua, niin samalla se on myös ristiriitaisuutta, joka erottaa Etelä-Englannin 'esikaupunkialueet' huviloineen, missä teollisuus- ja maataloustuotanto on toisarvoista, Pohjois-Englannin tuottavista tehdasalueista. Koroillaeläjäloukka on ottanut haltuunsa myös suurimman osan Skotlannista ja muuttanut sen niiden ihmisten tarpeita vastaavaksi, jotka 3—4 kuukautta vuodessa pelaavat siellä golfia, ajelevat autoilla ja huvipursilla, metsästelevät riistaa ja kalastelevat lohia. Skotlanti on maailman suurin aristokraattien 'urheilukenttä', se, kuten hieman liioitellen sanotaan, elää

* Ks. V. I. Lenin, Teokset, 22. osa, s. 272. Toim.

menneisyydellään ja mister Carnegieella” * (324) ((tekijä siteeraa tässä Hobsonia, niin kuin hän on tehnyt jo monta kertaa)).

Tämä on 5. §:stä (III luvusta), jonka otsikkona on: „Koroillaeläjävaltio”.

6. § on otsikoitu: „Kapitalistista raihnaistumista”, tekijä esittää siinä asiatietoja Englannin jäämisestä jälkeen (Saksasta) teollisuuden kehityksessä.

Muun ohella seuraavat numerotiedot:

Myönnetty *patentteja* (s. 347):

	Isolle- Britan- nialle	Saksalle	Yhdys- valloille
Saksassa (1904) — —	574	—	474
Ranskassa (1904) — —	917	2 248	1 540
Isossa-Britanniassa 1903 — —	—	2 751	3 466
Italiassa (1904) — —	337	1 025	314
Itävalta-Unkarissa (1904) — —	154	962	209
Venäjällä (ilman Suomea) (1901) — —	146	438	196
Sveitsissä (1903) — —	164	897	198
Kanadassa (904) — —	310	185	4 417
Yhdysvalloissa (1903) — —	1 065	1 053	—
Kaikkiaan	3 667	9 559	10 814

[Tekijällä ei ole yhteenvetoa.]

(29

Entinen puritaaninen henki on kadonnut. *Ylellisyys* lisääntyy (360 ja seur.)... „Sanotaan Englannin käyttävän vuosittain 14 milj. puntaa yksistään kilparatsuihin ja kettujahtiin” ** (361)...

14 milj. puntaa!!

Urheilu. Puritaanit taistelivat sitä vastaan. „Rikkaan joutilasluokan jäsenille” urheilu on elämässä kaikki kaikessa (362).

„Kuvaavaa on, että pidetyimmissä kansallisissa urheilulajeissa on selvästi ilmenevä plutokraattinen sävy” (362).

„Ne (nuo urheilulajit) on tarkoitettu ylimystöpiirejä varten, jotka elävät neekerien, kiinalaisten ja intialaisten työllä, maailman kaikista maista saamallaan korkotuloilla

* Ks. V. I. Lenin, Teokset, 22. osa, s. 272. Toim.

** Sama. Toim.

ja jotka arvostavat kotimaan kamaran pikemminkin vain ylellisyystavaraksi" (363).

...., Yleisö, myös työläisyleisö, on muuttumassa toimimattomaksi, mutta intohimoisen kiinnostuneeksi katsojajoukoksi" (urheilussa) (363).

...., Koroillaeläjäkunta on olennaisesti kulttuuriton. Se elää menneisyydellä ja vieraalla työllä ja menehtyy, kuten W. Morris sitä moitti, ylellisyyteen" (363).

„Englannin osalta kysymys on siitä, osoittautuuko koroillaeläjäluokan niska kyllin lujaksi kestävänsen sosiaalipoliittisen ikeen, johon sosialismi aikoo sen panna? Ovatko englantilaiset koroillaeläjät jo nyt kyllin rikkaita kynittäviksi siitä hyvästä, että heillä on kunnia kuluttaa tuotteita, joita Englannin työläiset tuottavat tekemällä kahdeksantuntisia työpäiviä ja saamalla palkkaa, joka turvaa 'toimeentulominimin'?" (374).

„Sosiaalinen suojatulli", sen aate: työläinen on kiinnostunut korkeista hinnoista („Fabian Tract" n:o 116) — s. 375 — jotta maa olisi vauraampi ja voitaisiin jakaa enemmän työläisille.

30)

„Se" (sellaisten aatteiden toteuttaminen) (der Ausbau) „on ehkä mahdollista 20. vuosisadan Englannille sen koroillaeläjäkunnan tuella, joka pakottaa laajat raaka-ainealueet maksamaan sille pakkoveroa, kustantaa raaka- ja ravintoaineet korkokupongeilla ja osinkolipuilla ja puolustaa poliittisen imperialismiin avulla oikeuttaan taloudelliseen herruuteen. Kaikkiällä, missä kysymyksessä on tulevaisuuden sosialistisen valtakunnan siirtäminen pilvistä tämän maan kamaralle, on ilmenevä, että sellainen on mahdollista vain johdonmukaisen kansallisen organisaation perusteella. Maa, joka on lähimpänä sosiaalista utopiaa, Australian liittovaltio, tuhoutuisi, jos se lausuen 'Kaikkien maiden proletaarit, liittykää yhteen!' puristaisi kiinalaisen kulin rintaansa vasten. Sitä Englantia, josta Työväenpuolue unelmoi, ei voida mitenkään torjua ilman muuta utopiana, mutta se olisi kuitenkin keinotekoinen yhteiskuntamuodostelma ja luhistuisi velallisten suuttumuksen painosta, sillä hallitseva krediittorivaltio ei jaksaisi enää hillitä niitä poliittisin keinoin" (375).

Ja huomautuksessa, n:o 512, lainaus „Justice” aikakausjulkaisusta, 16. XII. 1905 (!), että „meidän” täytyy „murskata Saksan laivasto”... „Hyndman olennoi sosialismin ja shovinismin välistä yhteyttä — varsinkin Saksan-vastaista yhteyttä” (s. 474).

Erittäin tärkeitä tunnustuksia:

- (1) sosialismin ja shovinismin „yhteys”.
- (2) sosialishovinismin „toteuttamisen” edellytykset (koroillaeläjävaltio, siirtomaiden orjuuden valtiollinen varmistaminen etc.)... NB:
- (3) työläisten poikkeuksellisuus ja aristokraattisuus (kulit).

Idealismi imperialismin palveluksessa: (31)
 „Taloudellinen toiminta sinänsä ei kohota vielä ihmisiä 'eläinmaailman' yläpuolelle, sen tekee pikemminkin vasta talouselämän alistaminen palvelemaan taloutta korkeampia päämääriä. Tämän ja vain tämän ansiosta tavallinen työmies samoin kuin maailman valtiat talouden alalla muuttuu kulttuuri-ihmiseksi. Idealistinen väestöpolitiikka, idealistinen kansallisuuspolitiikka, idealistinen sosiaalipolitiikka vaativat laajaa taloudellista perustaa, joka siten liitetään 'päämäärien valtakuntaan'; ne asettavat yhä suurempia vaatimuksia, joita entinen stataarinen ja sidonnainen taloudellinen järjestys ei enää pysty tyydyttämään. Täytäksemme edessämme olevat sivistystehtävät me tarvitsemme nykyaikaiseksi kapitalismiksi sanotun eteenpäin ryntäävän jättiläisen leveitä hartioita” (401).

Se kansakunta, joka tämän suorittaa,
 „nousee — ihmiskunnan eduksi ja jumalan tahdosta — ihmiskunnan johtoon”
 (402).

Saksa
 johtamassa
 maailmaa

—
 Loppu
 ———

Yleensä se, mikä tässä kirjassa on tieteellisesti arvokasta, on varastettu Hobsonilta. Plagiaattori kantilaisen, uskovaisen lurjuksen, imperialistin kaavussa, siinä kaikki.

Kirjallisuutta:

Richard *Jebb*. "Siirtomaiden nationalismia käsitteleviä tutkielmia". Lontoo 1905.

A. F. W. *Ingram*. „Työ suurkaupungeissa”. Lontoo (vuosi?)

32) Schulze-Gaevernitz ihastelee erikoisesti piispa *Westcottia*, joka „järjesti työnantajat ja työväenjohtajat ystävälliseen kanssakäymiseen pitämällä neljännesvuosittain kummankin puolen johtomiesten konferensseja piispanpalatsissa... siellä oppivat kunnioittamaan toinen toisiaan henkilöt, jotka aikaisemmin olivat käyneet ankaraa taistelua keskenään” (s. 415, huomautus n:o 53).

||| *Holland*. „Imperiumi ja vapaus”. Lontoo 1901.

||| *Hobhouse*. „Demokratia ja taantumus”. Lontoo 1904.

((paljon mielenkiintoista vanhasta vapaamielisestä))
 ((siirtomaapolitiikasta))

R. *Cobden*. „Kauppavapauden kannattajan ja rauhanystävän” kirjoittama kirjanen. Bremen. 2. painos 1876.

|| Cobden oli rauhan ja aseistariisunnan kannalla.

|| Hänestä niin ikään *Nasse*. „Taloudellisen individualismin kehitys ja kriisi Englannissa”. „*Preussische Jahrbücher*”. 57. nide, 5. vihko, s. 445.

Cobden || Esimerkiksi Cobdenin sanat siirtomaapolitiikasta: „Onko mahdollista, että me olemme voineet olla despoottina ja pyövelinä siellä” (Intiassa) „ja ettei samalla ole osoittautunut, että luonteemme pilaantuu kotimaassa?” (s. 423, huomautus n:o 104). Ibidem Kanadan eroamisen kannalla.

Cobden vastusti Krimin sotaa (s. 70 Schulze-Gaevernitzillä).

John Morley. „Cobdenin elämä”. Lontoo 1896. 1. ja 2. osa.

„Englannin meriherruuden Cobden julisti lait-
tomaksi 'usurpoinniksi', Gibraltarin valtauksen —
'esimerkiksi raa'asta väkivallasta, jota ei voida
lieventää minkäänlaisilla anteeksipyynnöillä'...
Herruus Intiaan nähden oli Cobdenista 'ilman
muuta toivoton tehtävä'... 'seikkailua'... Ensim-
mäisenä kansainväliseen aseistariisuntaan johta-
vana askeleena Cobden vaati Britanniaa supis-
tamaan yksipuolisesti armeijaansa ja laivas-
toaan... Cobdenin mielestä sota on oikeellista vasta
sitten, kun viholliset ovat jo miehittäneet osan
valtion alueesta"... (70—71).
Marcks. „Imperialismiaate nykyään". Dresden
1903.

Cobden

(NB)

(33)

||
NB

NB

De Thierry. „Imperialismi". Lontoo 1898.

G. P. Gooch. „Imperiumin sydän". Lontoo 1902 (imperialis-
min liberaalista arvostelua).

Doerkes-Boppard. „Australian siirtokuntien valtioraken-
teen historiaa". München 1903.

Paroni von *Oppenheimer.* „Englannin imperialismi", Wien
1905.

irlantilaisten viha Englantia kohtaan

Newyorkilainen sanomalehti „*The Gaelic Ame-
rican*". M.m. kokous 18. XI. 1905 (s. 429, huo-
mautus n:o 136) — vastalause Edvardin (Delcassén
etc.) politiikan johdosta, jonka tarkoituksena on
vetää Amerikka sotaan Saksaa vastaan.
Päätöslauselmasta:

NB

„Liitto Japanin kanssa takaa Englannille Japanin kan-
natuksen Intian kurissa pitämisessä, ja Englanti tavoitte-
lee Amerikan kannatusta voidakseen pitää kurissa Irlannin
ja Etelä-Afrikan"...

„Intian lehdistön *oppositio*hengestä"...

Meredith Townsend. „Aasia ja Eurooppa". 3. painos
1905.

Younghusband. „Meidän ja Intian suhteet todellisuus-
dessa" kokoelmassa „Imperiumi ja vuosisata". NB
Sama kirjoittaja „*The Monthly Review*'ssä", 17. II.

1902 (meidän on nyt helpompi siirtää 200 000 miestä sotaväkeä Intiaan kuin 20 000 miestä vuonna 1857, ja kun tykistö on lisäksi erinomaista, niin mitä he voivat tehdä? s. 434, huomautus n:o 155).

34) Cecil Rhodesia kuvaavista monista teoksista tekijä mainitsee „tavattoman mielenkiintoisen häväistyskirjoituksen” (huomautus n:o 171).

NB? ||| *Hra Magnus*. Lontoo (Fisher Unwin), 1896. Nimi?

Africander. „Cecil Rhodes — kolonialisti ja imperialisti” „*The Contemporary Review*’ssä”, 1896, maaliskuu.

Paul Jason. „Tulojen jaon kehittyminen Isossa-Britanniassa”. Heidelberg 1905.

R. Giffen. „Taloustieteellisiä tutkielmia”. Lontoo 1904. 2 osaa („tavattoman optimistista”) (s. 458, huomautus n:o 342).

E. Bernstein. „Britannian työläiset ja tullipoliittinen imperialismi” „*Archiv für Sozialwissenschaft*”, XIX nide, s. 134.

L. G. Chiozza. „Britannian kauppa ja tulliliitto-ongelma”. Lontoo 1902.

E. Jaffé. „Englannin pankkitoiminta”. Leipzig 1905, ss. 125, 142, 172 ja passim. „Ulkomailla Englannin maksettavaksi asetettujen vekselien ja Englannissa ulkomaiden maksettavaksi asetettujen vekselien suhde on

NB ||| 9 : 1” (s. 464, huomautus n:o 404).

{ *Charles Dilke*. „Ison-Britannian ongelmia”. Lontoo (vuosi?)

{ *H. D. Lloyd*. „Uusin Englanti”. 1902 (Lontoo).

{ *Schulze-Gaevernitz*. „Yhteiskunnallista rauhaa kohti”, Leipzig 1890. 2 osaa.

{ → Australian esimerkki, sen vaikutus: „sosialismi, joka vetoaa vallassa olevaan luokkaan”.

Loppu

Multatuli.

Gooch. „19. vuosisadan historia ja historioitsijat” (1913).
